

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

20 Vtrum Beati in gloria prius ferantur ad contemplandam Christi
diuinitatem, quàm eius humanitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ganorum fieret poena minus sensibilis, sed agunt in corpora damnatorum actione spirituali, imprimò suas qualitates in corporib. damnatorum secundum esse spirituale per modum quo spēs colorum est in aere, vel etiam in pupilla, non ita quod fiant colorata. vnde de corpora damnatorum sentiet afflictionem ignis sine hoc, quod conuertantur in naturam ignis, & ideo varietas poenarum non faciet eis aliquid refrigerium. Refrigerium enim nunc ex alteratione poenarum proueniens causatur ex transmutatione naturæ, inquantum per frigus aquæ superfluitas calefactionis remittitur, & sic ad medium venit, quod est delectabile.

QVÆSTIO IX.

DEINDE quærebatur de gloria beatorum.

¶ Et circa hoc quaruntur duo.

¶ **1** Prmo, Vtrum beatitudo sanctorum per prius consistat in intellectu quam in affectu, vel econuerso.

¶ **2** Secundo, Vtrum per prius beati ferantur ad uideum humanitatē Christi quam eius diuinitatē.

ARTICVLVS XIX.

Vtrum beatitudo sanctorū præcipue consistat in intellectu.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod beatitudo sanctorum præcipue consistat in intellectu. Sicut enim dicit Augustinus. decimo confess. Beatitudo est gaudium de veritate: sed veritas pertinet principaliter ad intellectum. ergo & beatitudo.

¶ **2** Præ. Io. 17. dicit. Hæc est uita æterna, ut cognoscatur solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum: cognitio autem ad intellectum pertinet. ergo & uita æterna, siue beatitudo.

¶ **3** Præ. Aug. dicit. 1. de trin. Quod uisio est tota merces: merces autem est beatitudo. ergo pertinet principaliter ad uisionem intellectus.

SED CONTRA. Præmium respondet merito: sed meritum principaliter consistit in uoluntate, ergo & beatitudo quæ est præmium.

RESPON. Dicendum, quod felicitas, siue beatitudo in operatione consistit, & non in habitu, ut philosopho. probat in 1. eth. Vnde beatitudo hominis potest comparari ad aliquam potentiam animæ dupliciter. Vno modo, sicut obiectum potentie, & sic beatitudo præcipue comparatur ad uoluntatem. Nominat enim beatitudo ultimum finem hominis, & summum bonum ipsius. Finis autem & bonum sunt obiectum uoluntatis. Alio modo, sicut actus ad potentiam, & sic beatitudo originaliter & substantialiter consistit in actu intellectus: formaliter autem & completiue in actu uoluntatis, quia impossibile est ipsum actum uoluntatis esse ultimam finem uoluntatis. Vltimus enim finis hominis est id quod est primo desideratum. Nō autem potest esse quod primo uoluit sit actus uoluntatis. Prius enim est potentia ferri in aliquod obiectum, quam quod feratur super actum suum. Prius enim intelligitur actus alicuius potentie, quam reflexio eius super actum illum. Actus enim terminatur ad obiectum, & ita qualibet potentia prius fertur in obiectum quam in actum suum, sicut uisus prius uidet colorem, quam uideat se uidere colorem: & ita uoluntas prius uult aliquid bonum, quam uelit se uelle, & per actus uoluntatis nō potest esse primo uoluitum, & per

4. di. 49. q. 1.
ar. 1. q. 2. o. 8.
12. q. 3. ar. 4.
9. c. 11. 3. c. 2.
60.

1. p. q. 2. a. 2.
ad 2. & 3. q.
3. a. 4. ad 2.
& q. 11. ar. 1.
ad 2.

A consequens nec ultimus a finis. Sed quotiescumque aliquid bonum exterius est desideratum quasi finis, ille actus noster est nobis quasi finis interior, quo primo perfecte attingimus ad ipsum: sicut dicimus, quod comestio finis est, & beatitudo eius quod ponit cibum finem suum, & possessio eius qui finem suum ponit pecuniam. Finis autem nostri desiderii Deus est, unde actus quo ei primo coniungimur, est originaliter & substantialiter nostra beatitudo. Primo autem Deo coniungimur per actum intellectus, & ideo ipsa Dei uisio, quæ est actus intellectus, est substantialiter & originaliter nostra beatitudo: sed quia hæc operatio perfectissima est, & convenientissimum obiectum, ideo consequitur maxima delectatio, quæ quidem decorat operationem ipsam, & perficit eam, sicut pulchritudo iuuentutem, ut dicitur 10. eth. vnde ipsa delectatio quæ uoluntatis est, est formaliter cōplens beatitudinem, & ita beatitudinis ultimæ origo est in uisione, complementum autem in fruitione. Tres ergo primæ rationes concedendæ sunt, quia ostendunt, quod beatitudo substantialiter consistat in actu intellectus.

B Ad illud autem quod contra obicitur, dicendum, quod meritum consistit in agendo, præmium autem in recipiendo. Actio autem primo pertinet ad uoluntatem, quia ipsa mouet omnes alias uires: sed receptio primo pertinet ad intellectum quam ad uoluntatem, unde præmium per prius attribuitur intellectui, meritum autem uoluntati.

D. 621.

D. 271.

cap. 4.

ARTICVLVS XX.

Vtrum beati in gloria prius ferantur ad contemplandam Christi diuinitatem, quam eius humanitatem.

CIRCA secundum sic proceditur. Videtur, quod beati in gloria prius ferantur ad contemplandam Christi diuinitatem, quam eius humanitatem. Altissimo enim statui altissimus actus primo & principaliter competit: sed beati sunt in statu altissimo, cum ergo actus intelligentie, quæ est potentia altissima, cuius est ferri in Deum, sit actus altissimus & nobilissimus, uidetur quod hic actus primo beatis competat, ut Deum contempletur.

¶ **2** Præ. Hoc ad imperfectionem uicæ pertinet quod oportet nos ab inferioribus ad superiora contemplanda descendere: sed in beatis erit perfectio contraria imperfectioni uicæ. ergo ipsi econuerso per prius superiora contemplantur, & sic primo Christi diuinitatem, quam eius humanitatem.

SED CONTRA. Ad extremum non peruenitur, nisi per medium: sed medium inter Deum & homines est Christi humanitas. 1. ad Timot. 2. Mediator Dei & hominum homo. Christus Iesus. ergo sancti non perueniunt ad contemplationem diuinitatis Christi, nisi prius contemplando eius humanitatem.

RESPON. Dicendum, quod unusquisque prius considerat illud quod est ratio alicuius, quam id, cuius ratio est, sicut artifex prius considerat regulam operis, quam secundum regulam operetur. Beati autem adeo sunt Deo coniuncti, ut ipse sit eis ratio cuiuslibet cognitionis & opis. Aliter. n. actus beatitudinis per alias cognitiones & operationes sanctorum impeditur: & ideo illud ad quod sancti primo attendunt, est ipse Deus, & cum habeat medium cuiuslibet cognitionis, & regulam cuiuslibet operationis, & sic per prius contemplantur diuinitatem Christi. Quodlib. S. Tho. H 2 sti,

si; quam eius humanitatem. In utraque tamen contemplanda delectationem inveniunt, unde dicitur Io. 10. Ingredientur, & beati, ad contemplandam diuinitatem Christi: & egredientur ad contemplandam eius humanitatem, & utrobique pascua inuenient, id est delectationem, ut exponitur in libro, de spiritu & anima.

Duas ergo primas rationes concedimus.

Ad illud quod contra obiicitur dicendum, quod ratio illa procedit quantum ad statum viae, in qua nondum sumus Deo perfecte coniuncti: sed oportet nos ad Deum per Christum accedere, sed cum iam Deo in beatitudine coniuncti erimus, per prius intendemus Christi diuinitati, quam eius humanitati.

¶ Finit quodlibet octauum.

INCIPIT QVODLIBET NONVM.

QUESTIO PRIMA.

VAESITVM est primo de capite Christo, deinde de membris. De Christo, quaesitum est tripliciter.

¶ Primo, Quantum ad naturam diuinam.

¶ Secundo, Quantum ad unionem humanae naturae ad diuinam.

¶ Tertio, Quantum ad species, sub quibus in sacramento altaris continetur.

ARTICVLVS I.

Vtrum Deus possit facere infinita esse actum.

1. p. q. 25. ar. 3. o. & 5.

Circa primum quarebatur, utrum Deus possit facere infinita esse actum. & uideretur quod non. Deus enim potest facere aliquid maius omni eo quod facit, quia eius potentiam non adaequat opus ut dicit Hugo de S. Victo. sed infinito in actu non potest esse aliquid maius ergo non potest esse quod Deus faciat infinitum in actu.

ar. 216. a. l. p. q. 26. a. 3. ar. 160. ad 4.

SED CONTRA. Deus potest plus facere, quam homo possit dicere, vel cogitare, secundum illud Luc. 1. Non erit impossibile apud Deum omne uerbum: sed homo potest dicere esse infinitum in actu, & et cogitare, cum quidam philosophi hoc posuerint, ut patet in 3. phisic. ergo Deus potest facere infinitum in actu.

Tex. 66. 37.

RESPON. Dicendum, quod cum dicitur, Deum non posse aliquid facere, hoc non est pro defectum diuinae potentiae, sed pro impossibilitatem que importatur in factum. Quod quidem contingit dupliciter. Uno modo, quia repugnat factum in quantum est factum, sicut dicimus Deum non posse facere aliquam creaturam quae se in esse conseruet, quia ex hoc ipso quod res aliqua ponit habere superiorem, ponit etiam indigere conseruatore, cuiusdem sit causa esse diuinae, & conseruans rem in esse. Alio modo, quia repugnat huic factum in quantum est hoc factum, sicut si dicamus, Deum non posse facere equum rationale esse. Esse enim rationale, quauis non repugnet factum in quantum est factum, tamen hoc factum, scilicet esse rationale repugnat omni equo in quantum est equus, in cuius definitione cadit irrationale. Quidam autem dicunt, quod Deus non potest facere esse infinitum in actu, quia esse infinitum repugnat factum in quantum est factum. Est enim contra rationem creature,

vt creatorem adaequet, quod oportet ponere, si esset in aliqua creatura infinita. Infinitum enim infinito maius non est: sed illud non uideretur rationabiliter dici. Nihil enim prohibet illud quod est infinitum per unum modum superari ab eo quod est infinitum pluribus modis: sicut si esset aliquod corpus infinitum secundum longitudinem, finitum uero latitudine, esset minus corpore longitudine & latitudine infinito. Dato autem quod Deus faceret aliquod corpus infinitum actu, corpus quidem hoc esset infinitum quantitate dimensionum, sed de necessitate haberet naturam speciei terminatam, & esset imitatum ex hoc ipso, quod esset res naturalis, unde non esset equale Deo, cuius esse & essentia est modis omnibus infinita. Alij uero dicunt, quod esse infinitum in actu secundum aliquem modum non repugnat factum, in quantum factum, neque huic factum in quantum est hoc factum quod est ens in actu: aliquo uero modo repugnat enim in actu esse infinitum. Et haec est opinio Almagelis. Distinguit enim duplex infinitum, scilicet infinitum per se, & infinitum per accidens, cuius distinctionis intellectus hinc accipi potest, quod cum infinitum per se paliter in quantitate inueniatur, ut dicitur in 1. phisic. quantitas in qua infinitum consistit, habeat talem multitudinem, cuius unaquaque pars ab altera dependeat, & certum ordinem habeat, ita quod unaquaque pars illius multitudinis requiratur per se, tunc infinitum in tali quantitate consistens dicitur infinitum per se: sicut patet in hoc quod baculus mouetur a manu, manus a lacertis & neruis qui mouentur ab anima: quod si in infinitum procedunt, ut sanima ab alio moueatur, & sic deinceps in infinitum, uel baculus aliquid aliud moueat, & sic deinceps in infinitum, erit multitudo illorum mouentium & motorum per se infinita. Si uero quantitas in qua consistit infinitum, resultet ex aliquibus pluribus, qui eundem ordinem seruent, & quorum numerus non requiratur nisi per accidens, tunc erit infinitum per accidens: sicut si aliquis fabricer cullellum faciat, ad cuius constitutionem multis martellis indigeat, ex hoc quod vnus post alium frangitur, & vnus succedit in locum alterius eundem ordinem tenens, si talis multitudo in infinitum excreseat, dicitur infinitum per accidens, & non per se. Accidit enim fabrilis operi martellorum infinita multitudo, cum per vnum martellum si duraret, aequaliter posset expleri sicut per infinitos. Dicitur ergo quod infinitum per se repugnet quod est esse in actu, eo quod oportet in his que per se ordinem habent, compleri postremum, nisi per comparationem quodammodo omnium priorum: & sic ad unum constituendum requireretur infinitorum ordinata influentia, si esset aliquid infinitum per se, & ita nunquam posset compleri, cum infinitum sit transire: sed infinitum per accidens in eo non repugnat ei quod est esse in actu, cum una pars multitudinis ab altera non dependeat, unde secundum hoc nihil prohibet esse infinitum in actu, sicut Almagelis dicit in sua meta. aias rationale hominum defuncto non esse infinitas in actu, eo quod ponit generationem hominum ab aeterno fuisse, et aias post mortem corporis renouere, & secundum hanc opinionem Deus posset facere infinita, uel infinitum in actu, et si non inueniat in natura infinitum in actu. Sed contra Thomas, metaphisic. 1. in actu esse non potest neque infinitum per se, neque infinitum per accidens. In potentia uero inuenit infinitum per accidens. In potentia uero inuenit infinitum per se, & sic secundum esse in actu esse infinitum per se, sed non infinitum per se, & hoc uerum esse uidetur.